

נאך דעם, ווי די פרעזידענט און זיין קאבינעט האבען געזען די
אויסגאנגענישע פון די אונטערשאפטע האט דאס גרויסע איינפליס
זאגן ארטיקל: בווענסקי. נעמט, מנגעווייט צו צוויי מאנאט שווע-
רען קערקע מיט און סאמט-טאג און דער וואך: פאפיק צוויי מא-
נאט געוועהנליכן קערקע: איינשלאק. לעווענטהאל, דאן צו דריי
מאנאט שווערען קערקע מיט און סאמט-טאג און דער וואך.
אזעלכע דראקאנישע ארטיקלען האט נאר א נאליציאנער ריכטער
געקענט אויסגעפירן דאס און א ספעציעלש נאליציאנער געזעטצונג
צו פראווידיירן מענטשן צו צוויי און דריי מאנאט שווערען קער-
קע. פאר וועלכען פערבן? פאר דאס, ווייל זיי האבען געקעמפט
פאר א געזונטערע לעבענסגעזונטע? פאר דאס, ווייל זיי האבען
נישט געלאזט דרויבן קאמפא אונטערליך מאכען דורך שטרק-פרעקער?
ווען עס זאל אפילו זיין געווען אז זיי זענען שווער-פרעקער? און
ארטיקלען פראסט אוועקערט: ווייל אונטערליך מאכט די שטרעק
אויס צו א און ס מאנאט תפס, ווארום א מאנאט זענען זיי שוין
אפגעוועזען. מיט און ווארט דרויבן אונטערליך באראקערטווערן די גע-
רעכטיקייט פון די הינטערע פרויען? געזעטצונג און פריש פון די
נאליציאנער. נאך די אפזינדיקע פון נאליציאנער פעהלט אונז און די
נאליציאנער שופטים וועלען פאר שטרעקען מעהר בעטראכטן זיי פאר
מערד און נובה.

נאך משפטים ווענען דעם לעמבערגער בעקערשטרייק.
דעם 31 דעצעמבער און נענען אינס לעמבערגער בעצורקסגעזעצט
שלוםספריהאנדלונג פון 5 אונטערליכע סטאלע-ארביטער, ווענען דעם
וואס זיי האבען בישעט דעם בעקערשטרייק געשטרעט א שטרעקענדיק
אין דער ארביט. די פערדאנדלונג האט געפיהרט דער ריכטער סענ-
קאווויטש. פרעזידענט האט די אונטערליכע דר. סטראטער דער
אממסטען בעלאסטענער צונגע און נענען דער סאפעציערמיסטיעווער
דור דורך. צוריקע זינען אויסגאנגען און איינער פון די אונטערליכע
בעשטראפט געווארען, ווערענד אלע אנדערע זענען בעפרייט. עס
זענען נענען אונטערליכע די געזעטצונג: אברהם פאך, „שמוח סוגאל,
יעקב סאפירן, מענדעל מעווע און זענען נאנט. דער לעצטער איז
בעשטראפט געווארען צו 7 טאג ארעסט. נענען מעווע און אויך בע-
שולדיגט געווען אין נובה. ער האט געוואלט בישעט א „אויבערפאל“
פון די שטרעקענדיק בעקערשטרייק אויף א בעקער צונעהמען 3
טוישען זאלן און א קווארט אויף וואסער: אלעס צוזאמען האט דעם
ווערטה פון 85 העלער און דער אונטערזונדער בעשולדיגונג
אז נענען מעווע בעפרייט געווארען.

די ווישיע שפראך אין דעם ווארשינער אינווערסיטעט
פאר ארעמען. נישט לאנג האט זיך אין ווארשין גענומען אסאך
אינסטיטוט ווי למשל ביי אינו און נאליציאנער פאלק-אינווערסיטעט.
די אינציאטאנען און אנלענד פון דווען אינסטיטוט, וועלכער רופט
זיך „דער אינווערסיטעט פאר אלעמען“ בעלאנגען צו די אונטערזונדענע
פיליזאפ, וויסנשאפטס-מענטשן און ליטעראטור, ווערע אבויסטיק, צו
טראגען פולונג און וויסנשאפטס אלעמען געזעט קאנסעקוענט אחר
אויסרוך און דער אינווערסיטעט פון דער יודישער שפראך געבען דער
פיליזאפ, וועלכע פאלעווענען, וואס וועלען געהאלטען ווערען און
דער פיליזאפ שפראך, וועלען אויך געהאלטען ווערען און דער ווישיער
שפראך. די פאלעווענען און דער ווישיער שפראך וועלען זיך אנהייב
בען דעם 1 פערואר. עס וועלען זיין שטענדיגע פאלעווענען אבער:
פאליליזאפ, עקאנאמיע, קולטור, געשיכטע, פראגמאטישע דעמאלאגיע,
פיזיק, כעמיע, פילאלאגיע און אנאטאמיע: ביאלאגיע, קאממאנאליע,
מאטעמאטיק די געשיכטע פון די יודען און פילען, די געשיכטע פון

מענטארסטע פאלקסרעכט. דוועלכע מענטשן האבען שוין איצט פאר-
דעם קומענדיגען וואהלאפט טשינה געווען ווער נאמען אין ארום-
געשונט און די יודישע נאם ווערע געהווען עמיאגוערען. די פאלקס
פון דער פיליזאפ שלאכטע: לעווענטהאל, קאלוישער וכוונט
האבען אויף דעם קאנווענטיעוועל און לעמבערג גענומען א יודישע
סקעציע פון דעם פיליזאפ „נאציאנאלען (פער) - דאט“ און אויך די
ציוניסטען צוזאם ארום ווערע הענד צו די פירות פון דער וואהלרעפארם.
און א ווינקעל האבען זיי געהאלטען דאס פאלעסטינישע פראגראם
און מיט א גרויסער אהבה צום לאנד (און דווען פאל צום נאליציאנער
„לאנד“) נארען זיי אויס דאס וואהלרעפארם פון דעם יודישען פרינער.
דער נעם בראס און זיין פירענדער רעדע ווערט אן אויף דעם גרויסען
היסטארישען טאקטיק און וועלכע דאס פאלעסטינישע פון רוסלאנד,
דיטשלאנד און עסטרייך געהט צום וואהלקאמפ. נישט נעמט און דער
איצטיגער וועג פון דער וואהלקאמפ, מיר מווען אויך שטרעבען צו
פערזוכערען דעם וועג פאר דער צוקונפט. און דעם וואהלקאמפ
האט דער יודישער פאלעסטינישער זינע ספעציעלע פארזונדען. ער
מוז זעהען, אז זינע ספעציעלע אינטערסען זאלען געשיצט ווערען דורך
די סאציאליסטישע אפגעזונדענע - די פארנעמענע רעוואלוציע און
אינסטיטוט אונטערמינען געווארען. פון דער פ. פ. ס. די האבען געדערט
זיגאנען און דר. מאנשעל.

אינוואלידן, ווי געוועהנליך, האט זיך אויסגעכאפט דער אינגעס
בעצונדער, „רעדנער“ קענער. אויף דעם ענענדיגען פאלעסטינע פון
דער פרויערונג האט ער געהאט דאס פילוקוס בעפרייט פון זיין
רעפרייט.

נאך א פאר ווערטער ווענען דער פערואמלונג נופא. ביי אונז
ווענען אלע אינווערע פֿעזענליכע פֿערוואמלונגען צושלאגען געווארען
דורך די פ. פ. ס. און דעם ערנסטען מאמענט האט די פיליזאפ
פארטו רעזוננרט פון איהר פֿוואגונער שערדוכער טאקטיק. אדאנק
דעם האבען מיר געקענט דעם בלינדען יודישען וועהלער זענען
די אויגען אין איהם אפֿווייזען זיין חוב אין דער וואהלקאמפאניע.

בראניה

דראקאנישע ארטיקלען, ווי די לעזער פון „סאציאל-דעמא-
קראט“ וויסען עס, האט געברייטט און לעמבערג פֿאקטיקען, דעם 15
דעם א משפט אויף 10 גענאסען בעקער-ארביטער, וועלכע שטאכט
שוין צו 8 וואכען און תפס. די פראקטאטאריע האט זיך פֿעזענ-
דיגט און דעם פֿערבן פון „פֿעזענליכער געוואלט“ אין דער טהאט
בעשעטה ווער „פֿערברעך“ אין דעם, וואס זיי האבען געשטרעט די
שטרעקענדיק ארביטען בישעט זיי האבען געשטרעקט. פאר דווען
„פֿערברעך“ האט מען זיך געהאלטען און פֿערהאפט דורך 8 וואכען.
דאס רוב פון זיי זענען פֿערהייראטע מענער און ווערע פֿרויען אין
קנדער האבען ווערענד דער צייט צוליבע דער נאליציאנער „נעמע-
טקייט“ געליטען נויטה און הונגער. ענדליך איז געקומען דער 16
יאנואר אויף דער אקאלאגעאגן האבען זיך געזעען די פאלגענדע
צעהן בעקערארביטער: טיד, וואלף, ווארדאן, לעווענטהאל, איינשלאך,
גרעסער, בווענסקי, מנגעווייט, פאפיק און דאן. פֿערטענדיג
האבען: דר. לעווער, דר. פֿערישטין, דר. בראמבערג, און דר. הארדווין.
פֿארן בנין פֿנים לאנדענענדיקט האט זיך פֿערוואמקעט א גרויסע מאסע
ארביטער, אויז ווי מהאט זיי אבער נישט אריינגעקאנט און פֿערהא-
נדלונג-זאאל, האבען זיי א נאנצען טאג געווארט אויף דער נאם ביי א
גרויסער קעלט אויפן פסק דין.

וויכטיגע פראגע: ווארום האבען די ליבעראלען געהאלטען דער ארבי-
טער-פארטיי און איהר ארביטער אבער אז מען בעקענט זיך מיט די
פֿערהעלטניס, זעהט מען, אז די ליבעראלען שפילען דא וועהר אכטערע
פֿאליטיק: מען קען זאגען אז ביי די לעצטע וואהלען האבען כמעט
אלע ארביטער אוועקגעגעבען ווערע שטומען די ליבעראלען פֿאר בלויע
צוואנגענישען, און איצט אז די ארביטער היבען אן צו פֿירען א
וערסטשטענדיגע פֿאליטיק, האבען די ליבעראלען שרעקליך מורא, אז
ביי די קומענדיגע וואהלען וועלען מעהר די ארביטער זיי נישט געבען
קען שטומען. און צווישענעם, וועלען זיי מיט דעם וווענען, אז זיי זענען
אמער פֿעראט צי מאכען נוטע געזעצען פֿארן ארביטער און פֿארום
דארף דער ארביטער נישט פֿירען קען ועלסטשטענדיגע פֿאלעסטי-
נישע פֿאליטיק. ווערען ער דארף אלעס לאזען די ליבעראלען און
זיי זעלען שוין אלעס „גוט מאכען“, אט דויע פֿאליטיק וועט אבער
זיי ליבעראלען נישט ברענגען דאס, וואס זיי וווינען. נראדע ווי די
קאנסערוואטיווען מיט ווערע וועצען געגען ארביטער-קלאס האבען
געזויבען צו ערוואכונג דעם פֿאלעסטינישען, אזוי גוט וועלען די ליבע-
ראלען, מיט ווער שטומען די געזעצען פֿארן פֿאלעסטינישען, טרעבען
צו אנערקענען די אייגענע מאכט. דען די ארביטער זעהען אונז
„ווייליך“, אז די בעפרייטע פֿון ארביטער, און די זאכע פֿון ארביטער
„עלסט“, נאר וועלסטשטענדיגע ענטשלאסען מיטן פֿליק און דער
צוקונפט, קען מען מיט ערפאלג ארביטערן און דער געזעטצונג פֿון
איצט און פֿאר אינו קלאך די האנדלונג און ארויסרעטונג פֿון
דער ארביטער פארטיי. זיי האנדעלט טאטעוואלדיך זיי א סאציאליסטישע
פארטיי, און טרעט ארום זיי אונטערשטענדיגע פֿאלעסטינישע פארטיי
מיט א פֿאלעסטינישער פֿאליטיק, די צוקונפט פֿון ווער פארטיי -
אויף וויפעל מען קען פֿארמויסזעהען - אז א שערטע און א גלעג-
צענדע, דען מיר האפען אז אין נובען וועט זיך פֿערוואנגען מיט
דער פ. פ. ס. און זיי וועלען בילדען און גרויסע סאציאליסטישע
קערפֿערישאפט וואס וועט זיך אימיטאנדע זיי געהעריג צו פֿירען דעם
קאמפֿע פֿון דעם ארביטערקלאס פֿאר זיך צוקונפט.
יאהאן דעם 15 יאנואר 1907.

פון דער פארואהר-בעוועגונג

פֿרייטאג דעם 18 ד. מ. איז אפֿגעהאלטען געווארען א
פֿאלקס פֿערוואמלונג מיט דער טאנעסאנדונג: די וואס
לען און דאס יודישע פֿראנעט אריאט. די אימפֿאזאנטע
פֿערוואמלונג האט געמאכט א גרויסען איינרוק אויף די אנוועזנדע
יודישע וועהלער. דער ערנסטהאפטער טאג און די שטימט אויפֿן זאאל
האבען אויסגעוועזען, אז די וועהלער האבען ארויסגעזען די היליגע
אפֿעריגונג, אז ווער איינזער פֿערטערטער, וואס וועט פֿערטרינגען
ווערע אינטערעסען און פארלאמענט און נאר א סאציאל-דעמאקראט.
דער גרויסער זאאל פֿון „נארדנא דאס“ און אפֿערהאלט געווען ביי צום
פֿרעג. העכער צוויי טויזנט וועהלער האבען פֿיער יעהר דורכגאנג צו-
געקערט זיך צו די אויספֿירונגען פֿון אינווערסער רעדנער.
זינער ווענען האט דער נענע גוטער ערפֿענט די פֿערוואמלונג.
צום פֿרעזירום זענען געוועהלט געווארען: נענע גרונדלענער און עסט-
רייכער אלס אבטאן, אקסער און וואהלטאן שרופטפֿירער.
דער ערישטער האט גערופֿען דאס ווארט דער נענע שוועפֿער.
און זינען אויספֿירונגען האט ער מיט שאפע ווערטער קריטיקירט די
אינטערוישע ארביט פֿון די שזנאים פֿון דער וואהלקאמפֿ. וועלכע
האבען זיך געטראכט אויף שרופֿט און טרופֿט צו בערגעבען דאס עלע-

פון ארכיוו

דער עריטער יודישער סאצי. פֿעראיין.
(אבות הסציאלטיס העברים)
(פֿאמיליענע)

ווי ס'איז צו זעהן פֿון דעם עריטען פֿאראינדער און די סטאטוטען
פֿון דעם „יודישען סאציאליסטישע-פֿעראיין“, האט זיך דער פֿעראיין
געשטעלט דעם ציעל צו פֿערבייסען די סאציאליסטישע אידעען אונטער
ווערען און אויך אונטער אנדערע פֿעלקער און פֿעראינדונגען די
ארביטער צום קאמפֿע געגען ווערע אינטערעסען פֿירער.
ווי האט דער פֿעראיין זיך אויסגעבאט אויסגעפֿירט? די פראגע-
אלען פֿון די ווענען פֿון פֿעראיין, וועלכע זענען געפֿירט געווארען
דענעלמעסן פֿון דעם 20 מאי 1876 ביי צום 28-טען דעצעמבער 1876
זענען אינו און א געוויסען נארד אפֿגאלעממעם בילד פֿון מעהר ווי
7 חדשים פֿון די פֿראטאקאלען קען מען אויך זעהן. ביי וועלכע
פֿערוואנגען ס'איז אויסגעקומען דעם פֿעראיין צו ארביטערן און צו
פֿערזונדליכען זינע ציעלען, וועלכע ער האט זיך געשטעלט.
שוין אויף דער עריטער וועג פֿון פֿעראיין, דעם 27/15 מאי
אז געהאנדעלט געווארען די פראגע, ווי מ'זאל גרונדען א פֿראקטי-
אנעלען פֿעראיין („געווערק-געזעלשאפט“) אונטער די יודישע ארביטער,
וועלכע געפֿונען זיך אין לאנדאן. אויף דער זעלבער וועג איז טאקע
אויך בעשלאסען געווארען צו ארגאניזירען א נעמענדיקען מיטונג פֿאר
די לאנדאנער יודישע ארביטער און נאך דעם מיטונג אפֿפֿאנגען צו
ארגאניזירען דעם פֿראקטיאנעלען פֿעראיין.

די פראגע ווענען א פֿראקטיאנעלען פֿעראיין איז געווען אפֿע-
ווערעם וויכטיגע, און זי האט די ערישע צייט צוגעזיגען צו זיך די
נאנצע אויפֿערוואקחט פֿון די מיטלענדער. און דער ארגאניזירונג פֿון
די יודישע ארביטער אין לאנדאן און א פֿראקטיאנעלען פֿעראיין האט
דער „יודישער סאציאליסטישע פֿעראיין“ געוועהן זינע ערישע פֿראקטישע
אריינט, זינע ערישע סאציאליסטישע טהעטיקייט. אויף אלע וועגגען,
פֿון 27/15 מאי ביי צום 16-טען סעפטעמבער איז אויף דער סאנעס-
אָרדנע פֿסדר געשטימט דויען פֿראגע און זי האט אליין פֿערטמען
דעם ערישען אָרש אין די דעפאטען.

נאנצע דריי חדשים האבען געדויערט די בעראטונגען און די
פֿאָרבערוונגען צום פֿעזענליכען מיטונג. די ערישע פֿראגע האט זיך

דער פֿעראיין געשטעלט, און וועמענס נאמען דער מיטונג זאל איינגע-
רופֿען ווערען. און די פראגע איז געווען נאָר א וויכטיגע, ווי ס'איז צו
זעהן פֿון די פֿראטאקאלען, האט זיך די יודישע פֿעזענדיקע און
לאנדאן פֿערהאלטען מיר גרויס חשד צו דעם סאציאליסטישען פֿעראיין.
דער סאציאליזם און די וועזענער יאהרען איז נאָר בכלל געווען וועגט
פֿאפּולער, נאָר נאָך ווענדער פֿאפּולער איז ער געווען צווישען דער
יודישער פֿעזענדיקונג. די יודישע סאציאליסטישע האט די יודישע
בעזעלערקענדיג איינפֿאך אונטענען פֿאר סאציאליסטישען, וועלכע וועלען
אינווערזונגען יודישע קנדער און שמו, ס'איז דערבי צו בעזעמקען.
אז אין יענער צייט האבען די מוסאגערן ענטוועקעלט וועהר אנגענומענע
טהעטיקייט און לאנדאן: פֿיעל פֿון די רוישישע יודישע עמינארטען
זענען ארטיטעלען און ווער געזען און די לאנדאנער יודישע געמיידע
האט אויף יעדען איינזענען פֿרונדענענערן יודען געקוקט מיט גרויס
חשד, אויב ער געהערט נישט צו דער חברה מוסאגערען און פֿערט נאָך
אויף א ועלכע פֿירענעקנדע יודען, וואָס טראַגען זיך ארום מיט א
שפּאַנעל ניער תורה און וועלכע זאגען בפֿירוש, דאָס זיי גלויבען נישט
אין גאָט. די לאנדאנער יודישע געמיידע האט זיך מיט דעם סאציאליזם
פֿון דעם „פֿעראיין“, ווי עס שינעט, וועגט אונטערזעטן, אפֿערהויפט
האט זי זיך אונטערזעטן מיט זיין פֿרומקייט, און אפֿיקרוסות. דער
געוויסער מניד דינאָו האט ספּעציעל געשוקט אין פֿעראיין איינעם
פֿון זינע מענטשען, אז ער זאל זיך פֿערשריבען אלס מיטגלידע און ער
זאל איהם דארטען דויען אלס שפּאָר דער מניד דינאָו איז אפֿילו
מיט זיין מענטשען נעבעך שטארק דורכגעפֿאלען. יענער האט זיך נארד
שטארק פֿערוואקסערט מיט דעם פֿעראיין און מיט דעם סאציאליזם
און אז געווארען איינער פֿון די טריסטע אנהענגער פֿון פֿעראיין. אויך
דער רב הזולל פֿון ענגלאנד, דאָקטאר אדלער (דער פֿאָטע פֿון דעם
איצטיגען רב הזולל אין ענגלאנד) האט שטארק געהאט און ווענען
דעם „יודישען סאציאליסטישען פֿעראיין“, אין האט געשוקט אייפֿן
עפֿענענדיקען מיטונג זיין שמש, דאָס ער זאל ערקלערען די פֿערוואמלעטע.
אז די יודישע סאציאליסטישע זענען מוסאגערען.

ביי אזעלכע פֿערוואנגען איז געוועהנליך געווען א רויקע, אז
דער מיטונג זאל צינענדיקע ווערען און דעם נאָמען פֿון „פֿעראיין“.
אבער דאָך איז געשלאָסען געווארען אויסצושטרעטען אונטער דעם
איינגעס נאָמען.

ס'איז דערבי אינטערעסאנט צו בעמערקען, דאָס איינע מיט-

גלועדער האבען פֿארגעלענט, אז אויפֿן מיטונג זאל מען נישט דערלאזען
קען מיסטרעס. ליבערמאן האט זי ערקלערט, אז דאָס איז אונטענליך,
ווייל דער מיטונג איז אנגעפֿעזענדיקער, און אויף איהם קען קומען
ווער ס'ווייל. נאר ליבערמאנס ענטשער האט אויף זיי וועגט געוויקט.
אויף א צווייטער וועג האבען די זעלבע מיטגלידער פֿארגעלענט
דאָס זעלביגע, אז מ'זאל קען מיסטרעט נישט דערלאזען צום מיטונג.
ווענען די מיסטרעט האט זיך אויך ערוועקט א פראגע, בונגע צו דעם
פֿעראיין נופֿא, איינע מאל האט מען דעפֿאטרט די פֿראגע, אויב
א מיסטרעט, וואָס רעכענט זיך אפֿילו פֿאר א סאציאליסט, קען זיין
א מיטגלידע פֿון פֿעראיין דער סוף פֿון די דעפאטען איז געווען, וואָס
מ'האט אונטענען ארעוואלוציע, אז מיטגלידער פֿון סאציאליסטישען
קענען זיין נאר לויט ארביטער און שטוק-אויפֿענומען ווערען,
און הענדלער קענען אלס מיטגלידער נישט אויפֿענומען ווערען.
ס'איז נישט אויפֿרג צו דערמאנען, ווענען וועלכע הענדלער (פֿעדלער)
דאָס האט זיך געדעט און פֿעראיין, די הענדלער זענען געווען
פֿון דריי מינים: א) פֿעדלער, וואָס טראַגען פֿאנאנדער סחורה צו
פֿערקויפֿען פֿאר פֿעזענליכע וועקענדיגע שכירות, ווערע זיי בעקומען
פֿון דעם אייגענטימער פֿון דער סחורה; ב) פֿעדלער, וואָס בעקומען
נישט קען וועקענדיגע שכירות, נאר 6 פראצענט פֿון דער פֿעקויפֿטער
סחורה און ג) פֿעדלער, וואָס האנדלען אויף ווער אייגענע רעבנטע.
דער פֿעראיין האט אפֿילו איינגעפֿונען, אז ס'איז פֿאראן אן אונטערשעד
צווישען די דריי אייגענעמען מינים, נאר פֿאר פֿאלעסטינישען האט
ער קענעם נישט אנערקענט און מיט אלע שטימען געגען איינער און
בעשלאסען געווארען זיי נישט אויפֿענומען פֿאר מיטגלידער. איינער
א געוועזענער שניידער, א שטארקער אנהענגער פֿון „יודישען סאציאל-
פֿעראיין“, וועלכער האט אויך ענענדיג אנטורט פֿארן פֿעראיין, האט
נישט געקענט אויפֿענומען ווערען פֿאר א מיטגלידע נאר דערפֿאר, וואָס
ער איז געווארען א פֿעדלער, הנס ער איז געווארען א פֿעדלער נאר
צוליבע דעם, ווייל ער האט געהאט בעקומען רעמאטיום אין די פֿיס
און האט נישט געקענט מעהר ארביטען אויף דער שניידער-מאשיין.
אינאיינאנעם האט מען נאָר צוגעלאזען פֿאר א אוערבע, וואָס זענען
שוין פֿון פֿירער געווען מיטגלידער און פֿעראיין און זענען געווארען
מיסטרעט אָדער הענדלער. אזעלכע האבען געקענט בלייבען און פֿעראיין,
אבער אויך בתנאי, ווען דער פֿעראיין האט זיי אנערקענט פֿאר וועהר
געזוכעט מיט גלועדער.

